

TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) SPRENDIMAS

2011 m. gruodžio 8 d.*

Byloje C-275/10

dėl *Hoge Raad der Nederlanden* (Nyderlandai) 2010 m. gegužės 28 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2010 m. birželio 2 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Residex Capital IV CV

prieš

Gemeente Rotterdam,

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas A. Tizzano (pranešėjas), teisėjai M. Safjan, A. Borg-Barthet, E. Levits ir J.-J. Kasel,

* Proceso kalba: olandų.

generalinė advokatė J. Kokott,
posėdžio sekretorė M. Ferreira, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2011 m. balandžio 13 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— *Residex Capital IV CV*, atstovaujamos *advocaten* M. Scheltema ir E. Schotanus,

— *Gemeente Rotterdam*, atstovaujamos *advocaten* J. Van den Brande ir M. Custers,

— Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos M. Noort,

— Danijos vyriausybės, atstovaujamos C. Vang,

— Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos T. Henze ir K. Petersen,

— Europos Komisijos, atstovaujamos H. van Vliet ir S. Thomas,

susipažinęs su 2011 m. gegužės 26 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra susijęs su EB 88 straipsnio 3 dalies aiškinimu.
- 2 Prašymas pateiktas nagrinėjant ginčą tarp *Residex Capital IV CV* (toliau – *Residex*) ir *Gemeente Rotterdam* (Roterdamo komuna) dėl *Gemeentelijk Havenbedrijf Rotterdam* (Municipalinė Roterdamo uosto direkcija, toliau – GHR) *Residex* suteiktos garantijos, siekiant užtikrinti šios įmonės paskolos gavėjui suteiktą paskolą.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

- 3 1999 m. kovo 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 659/1999, nustatančio išsamias EB Sutarties [88] straipsnio taikymo taisykles (OL L 83, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 1 t., p. 339), tryliktoje konstatuojamojoje dalyje teigiama:

„kadangi suteikiant bendrajai rinkai prieštaraujančią neteisėtą pagalbą turėtų būti atkurta veiksminga konkurencija; kadangi dėl to būtina, kad pagalba, įskaitant palūkanas, būtų išieškota iš karto; kadangi pagalbą derėtų išieškoti pagal nacionalinėje teisėje nustatytas procedūras; <...>“

4 Reglamento 1 straipsnyje nustatoma:

„Šiame reglamente:

<...>

f) „neteisėta pagalba“ – tai nauja pagalba, įgyvendinta prieštaraujant Sutarties [88] straipsnio 3 daliai;

<...>“

5 Komisijos pranešimo dėl nacionalinių teismų įgyvendinamos valstybės pagalbos teisės (OL C 85, 2009, p. 1) 28 punkte, esančiame skyriuje „Draudimas išmokėti neteisėtą pagalbą“, teigiama:

„<...> Pagal Sutarties 88 straipsnio 3 dalį viena iš nacionalinių teismų pareigų – užtikrinti asmenų teisių apsaugą nuo galimo jų nesilaikymo. <...>“

6 Pranešimo 30 punkte, esančiame skyriuje „Neteisėtos pagalbos susigrąžinimas“, teigiama:

„Nacionalinis teismas, susidūręs su neteisėtai suteikta pagalba, privalo nustatyti visas teisines pasekmes, kurios pagal nacionalinę teisę atsiranda dėl tokios neteisėtos pagalbos. Dėl to nacionalinis teismas iš esmės privalo priimti sprendimą, pagal kurį pagalbos gavėjas turi grąžinti visą neteisėtai suteiktą pagalbą <...>. Nurodydamas grąžinti visą neteisėtai suteiktą pagalbą nacionalinis teismas vykdo savo pareigą

užtikrinti individualių ieškovo (kaip antai konkurento) teisių apsaugą pagal Sutarties 88 straipsnio 3 dalį. Todėl nacionalinio teismo susigrąžinimo pareiga nepriklauso nuo pagalbos priemonės suderinamumo su Sutarties 87 straipsnio 2 ir 3 dalimis.“

- 7 Komisijos pranešimo dėl EB sutarties 87 ir 88 straipsnių taikymo garantijomis suteikiamai valstybės pagalbai (OL C 155, 2008, p. 10, toliau – Pranešimas dėl garantijų) 2.1 punkto trečioje pastraipoje teigiama:

„<...> Valstybės garantijos nauda yra ta, kad su garantija susijusią riziką prisiima valstybė. Valstybei už prisiimamą riziką turėtų būti atlyginama, sumokant tam tikrą priemoką. Kai valstybė visai arba iš dalies atsisako tokios priemokos, įmonė iš to gauna naudos, bet kartu sumažėja valstybiniai ištekliai <...>“

- 8 Pagal šio pranešimo 2.2 punktą:

„Paprastai pagalbą gauna paskolos gavėjas <...> Kai kuriais atvejais, neturėdamas valstybės garantijos, paskolos gavėjas nerastų finansų įstaigos, kuri skolintų bet kokiomis sąlygomis. <...> Lygiai taip pat valstybės garantija gali padėti bankrutuojančiai įmonei tęsti veiklą, o ne būti likviduotai arba reorganizuotai; dėl to gali būti iškraipyta konkurencija. <...>“

- 9 Šio pranešimo 2.3 punkte „Pagalba paskolos davėjui“ teigiama:

„2.3.1. Nors paprastai pagalbą gauna paskolos gavėjas, esant tam tikroms sąlygoms, tiesioginės naudos iš pagalbos gali gauti ir paskolos davėjas. Ypač, pavyzdžiui, jeigu valstybės garantija suteikiama *ex post*, kai paskola jau suteikta arba kitas finansinis išsipareigojimas prisiimtas nepatikslinus šios paskolos arba finansinio išsipareigojimo sąlygų arba jeigu viena garantuota paskola naudojama kitai

negarantuotai paskolai grąžinti tai pačiai kredito įstaigai, tokiu atveju paskolos davėjui taip pat gali būti suteikta pagalba, nes tada padidėja paskolų užstatas. <...>

2.3.2. Garantijos skiriasi nuo kitų valstybės pagalbos priemonių, pavyzdžiui, dotacijų arba mokesčių lengvatų, nes garantijos atveju valstybė taip pat užmezga teisinius santykius su paskolos davėju. Todėl reikia atsižvelgti į neteisėtai suteiktos valstybės pagalbos galimą poveikį trečiosioms šalims. <...> Ar pagalbos neteisėtumas daro įtaką valstybės ir trečiųjų šalių teisiniams santykiams, turi būti išnagrinėta remiantis nacionaline teise. <...>“

10 Pranešimo dėl garantijų 3.2 punkte „Individualios garantijos“ teigiama:

„Komisijos nuomone, individuali valstybės garantija nelaikoma valstybės pagalba, jeigu atitinka visas [a–d punktuose išdėstytas] sąlygas.

<...>

c) Garantija užtikrinama ne daugiau kaip 80 % negrąžintos paskolos arba kito finansinio įsipareigojimo; <...>

Komisijos nuomone, jeigu finansinis įsipareigojimas yra visiškai užtikrintas valstybės garantija, paskolos davėjas yra mažiau suinteresuotas tinkamai įvertinti, užtikrinti ir sumažinti skolinimo operacijos riziką ir ypač tinkamai įvertinti paskolos

gavėjo patikimumą. <...> Nebūdami suinteresuoti sumažinti paskolos negražinimo riziką, paskolos davėjai gali būti skatinami sudaryti sutartis dėl didesnės nei įprasta komercinės rizikos paskolų <...>

<...>“

11 Šio pranešimo 4.1 punkte pažymima:

„<...> Iš esmės valstybės pagalbos elementas laikomas lygus skirtumui tarp individualiai arba pagal garantijų schemą suteiktos garantijos atitinkamos rinkos kainos ir už tą priemonę iš tikrųjų sumokėtos kainos.

<...>

Apskaičiuodama garantijos pagalbos elementą, Komisija ypatingą dėmesį kreipia į šiuos elementus:

a) Ar individualios garantijos atveju paskolos gavėjas turi finansinių sunkumų? <...>

Komisija nurodo, kad finansinių sunkumų turinčioms įmonėms rinkos garantas, jeigu toks yra, garantijos suteikimo metu turėtų taikyti didelę priemonę dėl tikėtinu išsipareigojimų nevykdymo lygio. Jeigu tikimybė, kad paskolos gavėjas nesugebės grąžinti paskolos, tampa ypač didelė, tokia rinkos norma gali nebeegzistuoti, o išimtiniais atvejais garantijos pagalbos elementas gali pasirodyti esąs toks didelis, kaip suma, kurią iš tikrųjų padengia minėta garantija.

<...>“

Nyderlandų teisė

- 12 Nyderlandų civilinio kodekso 3:40 straipsnio 2 dalies tekstas yra toks:

„Imperatyvioms įstatymo normoms prieštaraujantis sandoris yra niekinis arba, jei nuostata skirta tik vienos iš daugiašalio sandorio šalių apsaugai, tik nugincijamas; abi taisyklės galioja, tik jei iš nuostatos tikslo neišplaukia kitaip.“

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

- 13 2001 m. *Residex* įsigijo bendrovės *MD Helicopters Holding NV* (toliau – MDH), kuri yra dukterinė *RDM Aerospace NV* (toliau – *Aerospace*) bendrovė, akcijų. Pagal susitarimą *Residex* suteiktas pardavimo opcionas, pagal kurį ji galėjo perparduoti turimas MDH akcijas *Aerospace*. 2003 m. vasario mėnesį *Residex*, atmetusi prašymą arba padidinti savo dalyvavimą MDH kapitale, arba MDH ar *Aerospace* suteikti paskolą, įvykdė šį pardavimo opcioną.
- 14 Tačiau *Residex* nebuvo sumokėta jos akcijų pardavimo kaina, siekusi apie 8,5 milijono eurų sumą, kurią ji turėjo gauti įvykdžiusi šį opcioną. Iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad tokiomis aplinkybėmis GHR tarnybos vadovas pasiūlė *Residex* transformuoti savo reikalavimą į paskolą ir pridėti šią sumą prie 15 milijonų USD (tuo metu tai buvo lygu maždaug 13 922 405 eurams) dydžio paskolos, kurią ji suteiks *Aerospace*. Už tai GHR įsipareigojo suteikti garantiją, kuri apimtų paskolos sumą.

- 15 2003 m. kovo 3 d. sutartimi, kuri užbaigta 2003 m. gegužės mėnesį, buvo sudaryta paskolos sutartis 23040657,03 euro sumai, įskaitant palūkanas ir papildomas išlaidas. Tos pačios dienos sutartimi GHR suteikė *Residex* garantiją maksimaliai 23012510 eurų sumai be palūkanų ir papildomų išlaidų.
- 16 Neginčijama, kad *Aerospace* grąžino dalį paskolos – iš viso apie 16 000 000 eurų. Konstatavusi, kad *Aerospace* negrąžino likusios paskolos dalies, pridėjus palūkanas, 2004 m. gruodžio 22 d. *Gemeente Rotterdam* adresuotu raštu *Residex* pareikalavo iš jos kaip garanto sumokėti 10240252 eurus su palūkanomis ir papildomomis išlaidomis. *Gemeente Rotterdam* atsisakius sumokėti šią sumą, *Residex* pareiškė ieškinį Nyderlandų teismuose.
- 17 2007 m. sausio 24 d. *Rechtbank Rotterdam* pripažino *Gemeente Rotterdam* gynybos pagrindą, jog garantija negalioja dėl to, kad ji pažeidžia Sąjungos valstybės pagalbos teisę, ir atmetė *Residex* ieškinį. Jos pareikštą apeliaciją dėl šio sprendimo 2008 m. liepos 10 d. sprendimu atmetė *Gerechthof te's-Gravenhage* (Hagos apeliacinis teismas).
- 18 Tada *Residex* dėl šio sprendimo padavė kasacinį skundą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme. Jis pažymi, jog kasacinio proceso stadijoje neginčijama *Gerechthof te's-Gravenhage* išvada, kad pagal EB 88 straipsnio 3 dalį apie garantiją, kaip pagalbos priemonę, kaip ji suprantama pagal EB 87 straipsnį, turėjo būti pranešta Komisijai.
- 19 *Residex* ypač priekaištuoja *Gerechthof te's-Gravenhage*, jog neatsižvelgė į aplinkybę, kad EB 88 straipsnio 3 dalis turi neigiamos įtakos šiai nuostatai prieštaraujančių įgyvendinimo priemonių galiojimui, tik jeigu dėl jų negaliojimo gavėjui suteikta pagalba

būtų panaikinta ir dėl to būtų pašalintas suteikus pagalbą atsiradęs konkurencijos iškraipymas, t. y. nagrinėjamu atveju, jei būtų susigrąžinta *Aerospace* suteikta paskola.

- 20 Remdamasis, be kita ko, 2001 m. rugsėjo 20 d. Sprendimu *Banks* (C-390/98, Rink. p. I-6117, 73–80 punktai) ir 2008 m. vasario 12 d. Sprendimu *CELF ir ministre de la Culture et de la Communication* (C-199/06, Rink. p. I-469, 34–55 punktai), *Hoge Raad der Nederlanden* mano, kad neteisėtos pagalbos panaikinimas ją susigrąžinant yra logiška jos neteisėtumo konstatavimo pasekmė, ir nacionaliniai teismai iš principo turi tenkinti ieškinį dėl pažeidžiant EB 88 straipsnio 3 dalį išmokėtos pagalbos.
- 21 Taigi šiuo atveju, priešingai nei teigia *Residex, Gerechtshof te 's-Gravenhage* turėjo teisę pagal Nyderlandų civilinio kodekso 3:40 straipsnio 2 dalį panaikinti šiai pagalbos priemonei įgyvendinti sudarytą teisinį sandorį dėl jo prieštaravimo minėtai EB sutarties nuostatai. Beje, *Hoge Raad der Nederlanden* pažymi, kad panašioje byloje, kurioje 2000 m. birželio 27 d. priimtas Sprendimas *Komisija prieš Portugaliją* (C-404/97, Rink. p. I-4897), Teisingumo Teismas nusprendė, kad garantija yra negaliojanti, todėl nacionalinis teismas, vykdydamas savo pareigą pašalinti neteisėtos pagalbos priemonės pasekmes, turėtų ją atšaukti.
- 22 Vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ar siekiant, pavyzdžiui, apsaugoti asmenų, kuriems turėjo įtakos suteikus paskolą atsiradęs konkurencijos iškraipymas, interesus garantijos panaikinimas laikytinas veiksminga priemone padėčiai iki paskolos suteikimo atkurti. Šiuo atžvilgiu jis pažymi, kad atšaukus garantiją dar nepašalinamas konkurenciją iškraipantis jos poveikis, kurį sudaro tai, kad *Aerospace* buvo suteikta paskola, kurios normaliomis rinkos sąlygomis ji nebūtų gavusi. Norint pašalinti konkurencijos iškraipymą būtina išreikalauti iš *Aerospace* atimti naudą, kurią jai suteikė toks konkurencinis pranašumas.

- 23 Šiomis aplinkybėmis *Hoge Raad der Nederlanden* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar remiantis 88 straipsnio 3 dalies (dabar – 108 straipsnio 3 dalis) paskutiniu sakinio tokiu atveju, kaip nagrinėjamas, kai neteisėta pagalbos priemonė buvo įgyvendinta taip, kad dėl suteiktos garantijos paskolos gavėjas gavo iš paskolos davėjo paskolą, kuri normaliomis rinkos sąlygomis jam nebūtų buvusi suteikta, nacionaliniai teismai, vykdydami savo pareigą pašalinti šios neteisėtos pagalbos priemonės pasekmes, privalo arba bent jau turi teisę atšaukti garantiją, net jeigu tai kartu nereiškia remiantis šia garantija suteiktos paskolos atšaukimo?“

Dėl prejudicinio klausimo

- 24 Savo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, pirma, ar valstybių narių nacionaliniai teismai turi teisę panaikinti garantiją tokioje situacijoje, kuri susiklostė pagrindinėje byloje, kai ją suteikė valdžios institucija, kad užtikrintų finansų bendrovės kitai įmonei suteiktą paskolą, kurios normaliomis rinkos sąlygomis ji nebūtų galėjusi gauti, ir, antra, teigiamai atsakius į šį klausimą, ar pagal Sąjungos teisę nacionalinis teismas privalo panaikinti tokiomis aplinkybėmis gautą garantiją.
- 25 Norint atsakyti į pirmąją šio klausimo dalį, reikia priminti, kad pareiga įgyvendinti valstybės pagalbos kontrolės sistemą, kaip ji apibrėžta EB 88 straipsnyje ir su juo susijusioje Teisingumo Teismo praktikoje, tenka Komisijai ir nacionaliniams teismams (2006 m. spalio 5 d. Sprendimo *Transalpine Ölleitung in Österreich ir kt.*, C-368/04, Rink. p. I-9957, 36 punktą).

- 26 Šiuo atžvilgiu nacionaliniai teismai ir Komisija atlieka skirtingas, bet viena kitą papildančias funkcijas (žr. 1996 m. liepos 11 d. Sprendimo *SFEI ir kt.*, C-39/94, Rink. p. I-3547, 41 punktą; 2003 m. spalio 21 d. Sprendimo *Van Calster ir kt.*, C-261/01 ir C-262/01, Rink. p. I-12249, 74 punktą ir minėto Sprendimo *Transalpine Ölleitung in Österreich ir kt.* 37 punktą).
- 27 Nors pagalbos priemonių suderinamumo su bendrąja rinka vertinimas priklauso išimtinai Komisijos, kontroliuojamos Sąjungos teismų, kompetencijai, nacionaliniai teismai užtikrina teisės subjektų teisių apsaugą pažeidus EB 88 straipsnio 3 dalyje nustatytą įpareigojimą iš anksto Komisijai pranešti apie valstybės pagalbą (minėtų sprendimų *van Calster ir kt.* 75 punktas bei *Transalpine Ölleitung in Österreich ir kt.* 38 punktas).
- 28 Atsižvelgiant į tai reikia priminti, kad pagalbos priemonė, įgyvendinta pažeidžiant EB 88 straipsnio 3 dalies reikalavimus, yra neteisėta (žr. 1991 m. lapkričio 21 d. Sprendimo *Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires ir Syndicat national des négociants et transformateurs de saumon*, C-354/90, Rink. p. I-5505, 17 punktą ir 2005 m. spalio 27 d. Sprendimo *Distribution Casino France ir kt.*, C-266/04–C-270/04, C-276/04 ir C-321/04–C-325/04, Rink. p. I-9481, 30 punktą). Tokį aiškinimą taip pat patvirtina Reglamento Nr. 659/1999 1 straipsnio f punktas.
- 29 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas ne kartą pareiškė, kad nacionaliniai teismai pagal savo nacionalinę teisę privalo padaryti visas išvadas, kylančias iš EB 88 straipsnio 3 dalies pažeidimo, susijusias tiek su teisės aktu, kuriais buvo suteikta pagalba, galiojimu, tiek su pažeidžiant šią nuostatą suteiktos finansinės paramos išieškojimu (minėto Sprendimo *van Calster ir kt.* 64 punktas; 2005 m. liepos 21 d. Sprendimo *Xunta de Galicia*, C-71/04, Rink., p. I-7419, 49 punktas ir minėto Sprendimo *CELF ir ministre de la Culture et de la Communication* 41 punktas).

- 30 Pagrindinėje byloje prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad *Residex* suteikta paskola yra priemonė, apie kurią nepranešta, ir todėl ji yra neteisėta.
- 31 Vadinas, tokiu atveju Nyderlandų Karalystės teismai turi teisę pagal savo nacionalinę teisę padaryti visas iš tokio neteisėtumo kylančias išvadas, įskaitant ir dėl veiksmų, kuriais garantija buvo įgyvendinta, galiojimo.
- 32 Antroje klausimo dalyje prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar pagal Sąjungos teisę nacionalinis teismas privalo panaikinti tokiomis, kaip antai pagrindinėje byloje susiklosčiusiomis, aplinkybėmis suteiktą garantiją.
- 33 Norint atsakyti į antrąją klausimo dalį, reikia priminti, kad pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką logiška pagalbos neteisėtumo konstatavimo pasekmė yra jos atšaukimas ir nurodymas ją grąžinti, kad būtų atkurta ankstesnė padėtis (žr., be kita ko, 2003 m. gegužės 8 d. Sprendimo *Italija ir SIM 2 Multimedia prieš Komisiją*, C-328/99 ir C-399/00, Rink. p. I-4035, 66 punktą ir 2011 m. liepos 28 d. Sprendimo *Mediaset prieš Komisiją*, C-403/10 P, 122 punktą).
- 34 Pagrindinis neteisėtai suteiktos valstybės pagalbos susigrąžinimo tikslas yra panaikinti konkurencijos iškraipymą dėl pagalba suteikto konkurencinio pranašumo (2004 m. balandžio 29 d. Sprendimo *Vokietija prieš Komisiją*, C-277/00, Rink. p. I-3925, 76 punktas ir 2009 m. rugsėjo 17 d. Sprendimo *Komisija prieš MTU Friedrichshafen*, C-520/07 P, Rink. p. I-8555, 57 punktas). Grąžindamas pagalbą gavėjas praranda rinkoje savo konkurentų atžvilgiu turėtą pranašumą, ir taip yra atkuriamas iki pagalbos suteikimo buvusi padėtis (1995 m. balandžio 4 d. Sprendimo *Komisija prieš Italiją*, C-350/93, Rink. p. I-699, 22 punktas).

- 35 Tik ypatingomis aplinkybėmis gali būti netikslinga nurodyti grąžinti pagalbą (1990 m. rugsėjo 20 d. Sprendimo *Komisija prieš Vokietiją*, C-5/89, Rink. p. I-3437, 16 punktas; minėto Sprendimo *SFEI ir kt.* 70 punktas ir minėto Sprendimo *CELF ir ministre de la Culture et de la Communication* 42 punktas).
- 36 Iš bylos medžiagos nematyti, kad Nyderlandų teismuose pagrindinėje byloje buvo remtasi ypatingomis aplinkybėmis, todėl jie privalo nurodyti susigrąžinti pagal nacionalinę teisę pagrindinėje byloje suteiktą pagalbą.
- 37 Norint susigrąžinti pagalbą reikia, kad nacionaliniai teismai nustatytų jos gavėją ar tam tikrais atvejais gavėjus. Kai pagalba yra suteikta garantijos forma, tokios pagalbos gavėjai gali būti arba paskolos gavėjas, arba jos davėjas, arba tam tikrais atvejais abu kartu.
- 38 Šiuo atžvilgiu reikia pažymėti, jog prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas neabejotinai mano, kad jo nagrinėjamoje byloje tokios pagalbos gavėja yra *Aerospace*.
- 39 Kai kredito institucijos paskolos gavėjui suteiktos paskolos garantas yra valstybės narės valdžios institucijos, paskolos gavėjas paprastai gauna finansinės naudos ir pagalbą, kaip ji suprantama pagal EB 87 straipsnio 1 dalį, nes jo patiriamos finansinės sąnaudos yra mažesnės už tas, kurias jis patirtų, jei turėtų gauti tokį finansavimą ir tokią garantiją rinkos kaina.

- 40 Vis dėlto, kaip matyti iš per posėdį Teisingumo Teisme vykusių diskusijų ir kaip savo išvados 71 punkte pažymėjo generalinė advokatė, iš tam tikrų nutartyje, kuria prašoma priimti prejudicinį sprendimą, esančių faktinių aplinkybių matyti, kad pagrindinėje byloje *Residex* taip pat galėjo gauti ekonominės naudos iš šios garantijos.
- 41 Pasak prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo, *Aerospace* finansinė situacija buvo tokia, kad ji negalėjo gauti paskolos kapitalo rinkose. Todėl *Residex* jai suteikė garantiją su palankesne palūkanų norma, palyginti su ta, kuri buvo rinkoje, tik dėl to, kad *Gemeente Rotterdam* suteikė garantiją. Be to, iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos nematyti, kad *Residex* atsilygino *Gemeente Rotterdam* pagal normalias rinkos sąlygas už naudą, kurią ji turėjo gauti iš garantijos.
- 42 Tokiomis aplinkybėmis ir atsižvelgiant į šio sprendimo 14 punkte nurodytas faktus, negalima iš karto atmesti, kad garantija buvo suteikta egzistuojančios *Residex* paskolos tikslais ir restruktūrizuojant *Aerospace* skolą. Tokiu atveju *Residex* pasinaudodama garantija gautų tam tikros ekonominės naudos, nes, kaip pažymima Garantijų pranešimo 2.3.1 punkte, valdžios institucijai suteikus garantiją jos paskola taptų labiau užtikrinta, nors garantija užtikrintos paskolos sąlygos nebūtų pakeistos.
- 43 Iš to, kas pasakyta, matyti, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atsižvelgęs į visas nagrinėjamos bylos aplinkybes, turi nustatyti garantijos gavėją arba gavėjus ir, taikydamas šio sprendimo 33, 34 ir 36 punktuose primintus principus, nurodyti susigrąžinti visą šios pagalbos sumą.

- 44 Be to, kalbant apie garantijos panaikinimą, neatsižvelgiant į tai, kas būtų pagalbos gavėjas, reikia pažymėti, kad Sąjungos teisėje nėra numatyta jokių konkrečių išvadų, kurias nacionaliniai teismai turėtų padaryti dėl veiksmų, susijusių su pagalbos įgyvendinimu, galiojimo.
- 45 Vis dėlto, kaip matyti iš šio sprendimo 34 punkto, kadangi priemonėmis, kurių nacionaliniai teismai turi imtis, kai yra pažeidžiama EB 88 straipsnio 3 dalis, iš esmės siekiama atkurti iki pagalbos suteikimo buvusią konkurencinę padėtį, nacionaliniai teismai turi įsitikinti, kad priemonės, kurių jie imasi dėl tokių veiksmų galiojimo, leidžia pasiekti šį tikslą.
- 46 Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar atsižvelgiant į jo nagrinėjamos bylos aplinkybes garantijos panaikinimas gali būti už kitas veiksmingesnę priemonę siekiant atkurti ankstesnę padėtį.
- 47 Gali būti situacijų, kai yra geriau panaikinti sutartį, kad būtų pasiektas tikslas atkurti iki pagalbos suteikimo buvusią konkurencinę padėtį, jeigu ją panaikinus šalys grąžina viena kitai tai, ką gavo pagal sutartį, arba tai panaikina naudą ateityje.
- 48 Darytina išvada, kad pagrindinėje byloje prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, nesant kitų mažiau varžančių procesinių priemonių, gali panaikinti *Gemeente Rotterdam* bendrovei *Residex* suteiktą garantiją, jei, atsižvelgęs į konkrečias bylos aplinkybes, mano, kad panaikinimas gali leisti atkurti iki garantijos suteikimo buvusią konkurencinę padėtį ar palengvinti jos atkūrimą.

- 49 Atsižvelgiant į visus šiuos svarstymus, į pateiktą klausimą reikia atsakyti, kad EB 88 straipsnio 3 dalies paskutinis sakinytis turi būti aiškinamas taip, kad nacionaliniai teismai turi teisę panaikinti garantiją tokioje situacijoje, kuri susiklostė pagrindinėje byloje, kai neteisėta pagalbos priemonė buvo įgyvendinta valdžios institucijos suteiktos garantijos forma, siekiant užtikrinti finansų bendrovės kitai įmonei suteiktą paskolą, kurios normaliomis rinkos sąlygomis ji nebūtų galėjusi gauti. Įgyvendindami tokią teisę nacionaliniai teismai turi užtikrinti, kad pagalba būtų grąžinta, todėl jie gali panaikinti garantiją, pavyzdžiui, tada, kai, nesant kitų mažiau varžančių procesinių priemonių, panaikinimas gali leisti atkurti iki garantijos suteikimo buvusią konkurencinę padėtį ar palengvinti jos atkūrimą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 50 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti pastarasis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendžia:

EB 88 straipsnio 3 dalies paskutinis sakinytis turi būti aiškinamas taip, kad nacionaliniai teismai turi teisę panaikinti garantiją tokioje situacijoje, kuri susiklostė pagrindinėje byloje, kai neteisėta pagalbos priemonė buvo įgyvendinta valdžios institucijos suteiktos garantijos forma, siekiant užtikrinti finansų bendrovės

kitai įmonei suteiktą paskolą, kurios normaliomis rinkos sąlygomis ji nebūtų galėjusi gauti. Įgyvendindami tokią teisę nacionaliniai teismai turi užtikrinti, kad pagalba būtų gražinta, todėl jie gali panaikinti garantiją, pavyzdžiui, tada, kai, nesant kitų mažiau varžančių procesinių priemonių, panaikinimas gali leisti atkurti iki garantijos suteikimo buvusią konkurencinę padėtį ar palengvinti jos atkūrimą.

Parašai.